

Broj: Podgorica, 14. septembar 2021. godine

Savjet Agencije za zaštitu konkurencije na osnovu čl. 20f st 1 t.8 Zakona o zaštiti konkurencije („Sl. list Crne Gore”, br. 44/12 i 13/18), člana 10 Zakona o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore”, br. 12/18) u postupku davanja mišljenja na zahtjev Opštine Tuzi, a na osnovu Prijedloga mišljenja V.D. direktora Agencije za zaštitu konkurencije, na sjednici održanoj 14. septembra 2021.godine d o n o s i

MIŠLJENJE

1. Predlog Održivog energetske-klimatskog akcionog plana (SECAP), Opštine Tuzi nije predmet ocjene Agencije za zaštitu konkurencije u smislu Zakona o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore”, br. 12/18).
2. Opština Tuzi je u obavezi da prilikom donošenja/usvajanja predloženih mjera za povećanje energetske efikasnosti, iste prijavi Agenciji za zaštitu konkurencije na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore”, br. 12/18).

OBRAZLOŽENJE

Opština Tuzi je elektronskim putem, dopisom koji je zaveden u Agenciji za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: „**Agencija**“), pod brojem 05-430/21-698/1 od 02.09.2021. godine, zatražila mišljenje i saglasnost na Plan Održivog energetske-klimatskog akcionog plana (SECAP).

OPIS

Opština Tuzi je 29.12.2020. godine pristupila Povelji gradonačelnika. Potpisivanjem Povelje, gradska uprava se obavezala na primjenu brojnih mjera energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije, kojima će se u konačnom do 2030. godine smanjiti emisije CO₂ za više od 40%. Opština Tuzi je u maju 2021. godine krenula u izradu Akcionog plana održive energije i klime, sa ciljem niskokarbonskog ekonomskog i energetske razvoja opštine, uz povećanje udjela energije proizvedenih iz obnovljivih izvora, dodatno smanjenje emisija CO₂ za minimalno 40% do 2030. godine, postizanje ekološke i energetske održivosti i adaptaciji na klimatske promjene na području opštine.

Povelja gradonačelnika je EU inicijativa pokrenuta 2008. godine. Potpisnici Povelje Gradonačelnika dijele viziju da gradove učine dekarbonizovanim i otpornim, pri tome obavezujući se da, kroz izradu i implementaciju lokalnog akcionog plana održive energetike (SEAP), doprinose ostvarivanju ciljeva Strategije održivog energetskog razvoja i sprovođenju akcionog plana za poboljšanje mjera energetske efikasnosti Evropske Unije. Inicijativa je ranije bila usmjerena na dostizanje ciljeva koje je EU postavila do 2020. godine paketom mjera iz oblasti energetike i akcije borbe sa klimatskim promjenama, kroz smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte za najmanje 20% sprovođenjem lokalnih Energetskih akcionih planova i povećanjem upotrebe i proizvodnje obnovljive tzv. „čiste” energije. Prema procjenama Sekretarijata inicijative, ukupno smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte svih potpisnika Povelje do kraja 2020. godine iznosilo je 27%.

Povelja gradonačelnika je i nakon 2020. godine nastavila sa ambicijom da okuplja lokalne vlasti koje dobrovoljno žele da postignu i premaše EU energetske i klimatske ciljeve. Povelja gradonačelnika za energiju i klimu je sada najveća globalna inicijativa za lokalne energetske i klimatske akcije, koja okuplja više od 9.000 lokalnih i regionalnih uprava u 60 država širom svijeta, koje su na dobrovoljnoj osnovi posvećene sprovođenju EU energetskih i klimatskih ciljeva. Gradovi potpisnici se obavezuju da na lokalnom nivou postignu EU cilj smanjenja emisija sa efektom staklene bašte za 40% do 2030. godine i na usvajanje zajedničkog pristupa u borbi protiv ublažavanja i prilagođavanja na klimatske promjene. EU Zajednički Istraživački Centar (JRC) je izradio precizne smjernice sa uputstvima za izradu Akcionog plana. U skladu sa smjernicama, plan treba, između ostalog, da sadrži lokalni inventar emisija sa efektom staklene bašte (BEI), vitalni dio plana, a koji služi za praćenje mjera ublažavanja, kao i procjenu klimatskih rizika i ranjivosti (RVA), dok lokalna strategija prilagođavanja klimatskim promjenama može biti integralni dio Akcionog plana ili se izrađuje kao poseban planski dokument. Smjernice pružaju detaljne instrukcije lokalnim partnerima za izradu Akcionog plana, naročito:

- definisanje ključnih elemenata inicijative;
- proračun lokalnog inventara emisija gasova sa efektom staklene bašte (BEI);
- analizu procjena klimatskih rizika i ranjivosti (RVA);
- formulisanje mjera i scenarija;
- podršku sprovođenju i monitoringu.

Pravni osnov za donošenje Održivog energetsko-klimatskog akcionog plana (SECAP) sadržan je u članu 12 Zakona o energetici („Službeni list Crne Gore“, broj 5/2016 i 51/2017“). Istim članom Zakona definisan je i sadržaj plana.

Lokalnim energetskim planom jedinica lokalne samouprave definiše potrebe i način snabdijevanja energijom, mjere za efikasno korišćenje energije, kao i korišćenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije, a u skladu sa Strategijom razvoja energetike, Akcionim planom korišćenja energije iz obnovljivih izvora i Akcionim planom za energetsku efikasnost.

Usvajanjem SECAP-a kao službenog dokumenta postiže se pokretanje inicijativa i realizacija aktivnosti na održivom upravljanju energijom i tzv. „zelenom” razvoju Opštine.

Zakonom o energetici definisana je obaveza izrade ovog dokumenta kako bi se na odgovarajući način sagledala pitanja snabdijevanja energijom, kao i mjere za njeno efikasno korišćenje. Obim i sadržaj Plana je u skladu sa Metodologijom izrade Lokalnih energetskih

planova, Strategijom razvoja energetike i programima razvoja i korišćenja obnovljivih izvora energije, i odnosi se na period od 10 godina.

Elaboracija je obuhvatila pojedinačno energente: električna energija, ogrijevno drvo, tečni naftni gas i u neznatnom udjelu uglj. Ukazano je na energetske potencijale opštine Tuzi.

SECAP-om je urađena analiza potrošnje energije po tipu energenta, prije svega električne energije i drvene biomase odnosno nafte i naftnih derivata. Pored ovakve analize u razmatranje je uzeto i korišćenje energenata po sektorima. U tom smislu obrađeni su generalno sektor zgradarstva sa svojim podsektorima (zgrade u vlasništvu opštine, zgrade komercijalnog i uslužnog sektora, stambeni objekti, sektor javne rasvjete, sektor saobraćaja sa svojim podsektorima (vozila u vlasništvu gradske uprave, javni prevoz, gradski drumski saobraćaj).

Referentni inventar emisija CO₂, predstavlja nesporni dio SECAP-a i projekcije su bazirane na 2019. godini. Obuhvaćena su glavni izvori ove vrste zagađenja i to potrošnja električne energije, tečnih goriva, ogrijevno drvo. Urađena je i osnovna analiza mogućih intervencija radi povećanja energetske efikasnosti. Inventar takvih mjera je obuhvatio tri sektora finalne potrošnje energije u Opštini: zgradarstvo, saobraćaj i javnu rasvjetu.

Urađena je i procjena buduće planirane potrošnje električne energije, a analiza energetske potencijala lokalne samouprave obuhvatila je razmatranje mogućnosti proizvodnje energije i razvoja prenosa i distribucije na teritoriji Opštine, mogućnosti korišćenja mjera energetske efikasnosti, kao i sagledavanje potencijala i mogućnosti povećanja korišćenja obnovljivih izvora energije.

Poseban odjeljak dokumenta bavi se pitanjima mjera koje se moraju sprovesti kako bi se dostigli definisani ciljevi. Data je procjena opštih mjera i aktivnosti na smanjenju emisija CO₂.

Finansijska sredstva su nesporno jedan od najvažnih elemenata za sprovođenje ovog Plana i u tom smislu obrađeni su potencijalni izvori finansiranja.

Dakle ,Akcioni plan predstavlja prvi korak u nastavku dugotrajnog procesa smanjenja emisija CO₂ i ostalih gasova sa efektom staklene bašte za najmanje 40 % do 2030. godine, navedeno je u tom dokumentu. Akcenat u mjerama koje će se sprovoditi sa ciljem smanjenja emisije CO₂ stavljen je najviše na sektor zgradarstva i saobraćaja, u kojima se očekuju i najveće uštede. U tu svrhu, Opština Tuzi će pokrenuti mjere koje su usmjerene na promjenu ponašanja građana kako u saobraćaju, tako i u njihovim domaćinstvima i na radnim mjestima. To su mjere koje prema iskustvu drugih zemalja mogu donijeti uštede za koje nije potrebno uložiti puno sredstava, ali zahtijevaju stalni angažman kroz obrazovne aktivnosti, organizaciju radionica, kreiranje i distribuciju letaka i brošura.

OCJENA

Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, br: 01-61/1 od 3. avgusta 2015. godine u analizi Zakona o energetici utvrđeno je da: Zakonom o energetici obezbijedena je usklađenost s pravilima o državnoj pomoći, odnosno Zakonom o kontroli državne pomoći.

Imajući u vidu da je Akcioni plan strateški dokument, koji nije pravni osnov za dodjelu državne pomoći, a koji bi bilo predmet ocjene u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore”, br. 12/18) (u daljem tekstu: „**Zakon**“). Na osnovu Akcionog plana

će se donijeti šeme koje će biti predmet ocjene Agencije, to je Agencija konstatovala da Akcioni plan ne predstavlja šemu državne pomoći, niti individualnu državnu pomoć u smislu člana 4 Zakona.

Naime, članom 4 stav 1 Zakona, propisano je da je šema državne pomoći akt (zakon, drugi propis, odluka, ugovor ili program) na osnovu kojeg se korisniku neposredno, u skladu sa uslovima određenim aktom, može dodijeliti državna pomoć na određeno ili na neodređeno vrijeme i u određenom ili neodređenom iznosu.

Saglasno članu 4 stav 2 Zakona, individualna državna pomoć je pomoć koja nije zasnovana na šemi državne pomoći i dodjeljuje se određenom korisniku za određeni projekat.

Međutim, mjere sadržane u SECAP-u potencijalno mogu predstavljati državnu pomoć, pa je opština Tuzi obavezna da prilikom donošenja/usvajanja predloženih mjera za povećanje energetske efikasnosti (prije dostavljanja predloga šeme donosiocu, odnosno donošenja akta o individualnoj državnoj pomoći), iste prijavi Agenciji radi davanja mišljenja da li se na osnovu predloženog akta vrši dodjela državne pomoći, najmanje 60 dana prije planiranog datuma utvrđivanja, odnosno donošenja, u skladu sa članom 10 stav 1 Zakona i Pravilnikom o načinu podnošenja prijave i Obrascu 1 prijave za državnu pomoć („Sl. list CG”, br. 42/20 i 130/20).

Imajući u vidu navedeno, dato je mišljenje kao u dispozitivu.

ČLAN SAVJETA
Jovana Tošković

ČLAN SAVJETA
Novo Radović

Dostavljeno:

- Opština Tuzi,
- u spise predmeta,
- a/a